

УДК 37.037

Вільчковська А. Е.
Університет ім. Яна Кохановського,
філія в м. Петрков-Трибунальський, Польща

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПОЛЬСЬКИХ ШКОЛЯРІВ У 90-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто стан теорії та практики музичного виховання польських школярів у 90-х роках ХХ століття. У змісті навчальних програм цього періоду було чітко визначено необхідний для обов'язкового засвоєння обсяг знань, умінь та навичок з музичної освіти учнів. У ці роки у школах вчителі почали використовувати мультимедійні засоби дидактики, зокрема, комп'ютер, що сприяло більш ефективному опануванню учнями знань з музичної освіти.

Ключові слова: музичне виховання, музична освіта, учні, польська школа, вчитель музики.

Початок 90-х років минулого століття відзначився кардинальним реформуванням шкільної та вищої освіти у більшості країн Європи, що було зумовлено, перш за все, двома головними причинами: новими реаліями західного постіндустріального суспільства і закінченням “холодної війни”, а також розпадом соціалістичного табору.

У перебудові системи освіти в постсоціалістичних країнах Західної Європи (Болгарія, Польща, Угорщина, Чехія та ін.) можна виділити такі загальні тенденції: підвищення значення освіти в соціально-економічному розвитку суспільства; ліквідація монополії держави на освіту і виховання підростаючих поколінь; створення недержавного сектору освіти; прагнення до деполітизації та деідеологізації змісту освіти, ліквідацію “білих плям” в історичній, філософській, суспільствознавчій і філологічній галузях освіти; розгляд загальнолюдських моральних цінностей, як основи гуманізації освіти; відмова від командно-адміністративного принципу управління освітою; визначення диференціації і свободи вибору форм і рівнів складності навчання [1].

Слід зазначити, що на початку 90-х років новому польському Уряду і Сейму (Парламенту) необхідно було вирішити головне завдання: надати освіті статус народного пріоритету, оскільки політичні режими і правлячі групи приходять і зникають, а школи завжди залишаються і це та галузь, у яку найвигідніше вкладати державні інвестиції.

Таким чином у 1992–1994 роках, незважаючи на складні соціально-економічні умови у Польщі, було припинено руйнацію у галузі освіти і закладено підвалини модернізації національної загальноосвітньої школи.

Мета дослідження: проаналізувати теорію і практику музичного виховання польських школярів у 90-х роках ХХ століття.

Результати дослідження та їх обговорення. У другій половині 90-х років розпочався процес поступової інтеграції структур польського суспільства до Європейського Товариства, який стосувався і системи освіти, що означало її реорганізацію з метою приведення у відповідність до вимог і рівня західноєвропейського освітнього взірця. Отже, в таких суспільно-економічних умовах відбувався процес реорганізації музичного виховання.

Незважаючи на складний період, який переживала польська освіта, викладання предмета "Музика" в школі не зазнало загалом радикальних змін. Зміст навчальної програми з музики у загальноосвітніх школах у 90-ті роки був тісно пов'язаний із національними традиціями музичного виховання дітей і молоді попередніх років.

Разом із тим до їх змісту були внесені певні зміни. Так, нові програми більш чітко окреслювали ступінь зростання складності в опануванні учнями навчального матеріалу. Більш конкретно було визначено обов'язковий для опанування учнями обсяг знань та умінь, а реалізація змісту програми понад необхідний мінімум була віднесена до компетенції педагога. Учитель отримав значну свободу у виборі методичних публікацій, рекомендованих Міністерством народної освіти, серед яких мав змогу самостійно обирати найбільш раціональні для реалізації у власній навчально-виховній діяльності [1].

Програми 90-х років мали послідовно спіральну структуру розміщення змісту навчального матеріалу і, таким чином, враховували пізнавальні та музичні можливості учнів, а також узгоджувалися зі змістом таких шкільних предметів як література, географія, історія. Тобто з тими дисциплінами, які мали найбільше передумов для встановлення міжпредметних зв'язків [8].

Головною метою навчального предмета "Музика" вважалася здатність реалізації емоційно-експресивних, пізнавальних, творчих, естетичних потреб учнів, з одночасним залученням їх до цінностей музичної культури. Згідно з метою, були визначені завдання музичного виховання, зміст навчання музики, форми організації контактів учнів з музикою із зверненням особливої уваги на стимулювання творчої активності школярів. Також зверталась увага на активну роль педагога в сучасних суспільно-економічних умовах, передусім, у доборі ним найефективніших методик навчання учнів.

Основні концептуальні положення навчання музики в школі були викладені в документі "Основи навчання. Предмет "Музика", де було сформульовано наступні завдання у навчанні школярів:

1. Поглиблення інтелектуального та емоційного розвитку учнів засобами музичного виховання.

2. Розвиток у школярів музичних здібностей, зокрема творчої уяви, естетичного розуміння музики, а також формування різноманітних музичних

умінь.

3. Залучення учнів до світу музичної культури, музичної літератури, поглиблення загальних знань про музику (про розвиток музики в різні історичні епохи, про її зв'язки з іншими сферами мистецтва і культури).

4. Консолідація учнівського колективу в умовах спільної творчої музичної діяльності.

5. Поглиблення індивідуалізації навчально-виховного процесу, відповідно до здібностей і потреб кожного учня.

Навчально-виховний процес охоплював наступні напрями музичного мистецтва:

1. Народна польська музика і музика інших народів світу (пісні, танці), яка демонструє різноманітність музичного мистецтва і підкреслює суспільні функції фольклору.

2. Класична музика, різні її види, форми, стилі, з одночасною демонстрацією національної специфіки, а також універсальних цінностей і виконавчої віртуозності.

3. Популярна музика з урахуванням її різноманітних напрямів, з особливим зверненням уваги на критичний підхід до неї з боку учнів.

4. Пісні та інструментальні музичні твори, призначені для виконання учнями, що сприяють пробудженню естетичних переживань, а також розвитку музикальності, формуванню елементарних музичних умінь школярів.

У програмах з предмета "Музика" рекомендувалися наступні форми навчальної діяльності учнів:

1. Індивідуальний та хоровий спів, спрямований на формування голосу і слуху учнів, а також на розвиток музикальності дітей і підлітків.

2. Гра на музичних інструментах, де основна увага зосереджувалася на розвитку музичної активності школярів.

3. Музично-ритмічні заняття, які включали ритміку, танці, рухову імпровізацію.

4. Слухання та сприймання музики, передусім класичної і народної; опанування засад створення музики, ритму, мелодії.

5. Ознайомлення учнів із музичною літературою, що включає знання про музичну культуру і пробуджує інтерес до неї [1, 2].

У 90-ті роки у польських школах значна увага концентрувалася на структурній побудові уроку музики, наданні йому гнучкого характеру відповідно до реальних умов функціонування школи, з урахуванням того важливого елемента дидактичного процесу, як формування цілісності знань учнів і поглиблення їхніх інтересів до музики. Увага вчителів музики зосереджувалася також на багатоваріантності дидактичного змісту цього предмету.

З 90-х років значно зростає значення індивідуалізації навчально-виховного процесу, приділення більшої уваги особистості кожного учня. Все це значною мірою позитивно вплинуло на вдосконалення організації та змісту уроків музики (збільшення активності учнів, застосування технічних засобів навчання тощо). До найпоширеніших методів навчання, що застосовувалися на уроках музики, треба віднести проблемно-пошукові ситуації та музичні ігри. Популярними стали уроки, де вчителем проводилися літературні інсценізації з музичним супроводом.

Значно поширилося застосування на уроках музики різноманітних наочних посібників (ілюстрацій, репродукцій картин, кольорових слайдів тощо) з метою поглиблення образного сприймання змісту музичних творів та технічних засобів навчання (програвачі, магнітофони, відеоапаратура для демонстрації спеціальних фільмів тощо). Важливим засобом наочності у навчанні музики в молодших класах було застосування під час уроків нотних таблиць, які допомагають швидшому вивченню мелодій та пісень [3].

На уроках музики в польських школах значне місце відводилось вокально-хоровим вправам. Учителі звертали більшу увагу на виховання у дітей свідомого ставлення до них. У навчанні хорового співу застосовується поступове ускладнення навчальних завдань для учнів наступних класів.

У молодших класах застосовувались нескладні, але яскраві за музичним змістом пісні-мініатюри. Поступово їх діапазон розширювався за рахунок більш складних за мелодією пісень. Важливим компонентом хорового співу в усіх класах було навчання дітей правильному диханню [5, 6].

Репертуар для учнів IV–VI-х класів включав двохголосні пісні-ігри, де слова і музика поєднуються з театралізованою дією. Загалом, використовуються нескладні інсценівки, які надають дітям радість, посилюють емоційне ставлення до музики. У процесі роботи над піснями-іграми учні поступово засвоюють уміння двохголосового співу. Залежно від того, якими вокально-хоровими вміннями необхідно оволодіти учням конкретного класу, до репертуару включалися відповідні музичні твори [2].

При вивченні пісні, увага приділялась не тільки засвоєнню мелодії, а й усвідомленню змісту тексту, як важливого засобу створення музичного образу. Тому з учнями проводилась робота над чіткою вимовою тексту (дикцією). Також широко використовувалися методи наочності: відтворення на дошці напрямку руху мелодії, показ її рукою тощо. З огляду на те, що не всі учні можуть тривалий час утримувати увагу на виконанні тільки однієї пісні, вчителем пропонувалися кілька різних за характером і складністю пісень. У IV–VI-х класах пісні вивчалися вже по нотах. При виконанні двохголосних пісень нотний запис допомагає у формуванні уявлення про співвідношення різних голосів.

Музично-ритмічна підготовка учнів розпочиналася з I-го класу і

продовжувалась до VI-го класу основної школи. У I-му класі вчитель скеровував навчальну діяльність на активізацію попереднього рухового досвіду дітей, який вони отримали у дитячому садку, а також засвоєння нових танцювальних і фізкультурних рухів [9, 10].

Організація музично-ритмічних занять з учнями I-го класу зосереджувалась, в основному, на рухливих іграх, які стимулюють зацікавленість дітей музикою та сприяють сприйманню ними музичних образів. У II-му класі музично-ритмічна підготовка дітей спрямовувалась на закріплення сформованих раніше вмінь та засвоєння складніших рухів, на формування вміння творчо використовувати вже знайомі їм рухи в танцях та іграх. У III-му класі набутий досвід удосконалювався шляхом зміни рухів під музику під час танців і рухливих ігор. У IV–V-х класах широко використовувалась імпровізація і драматизація фольклорно-пісенного матеріалу одночасно з формуванням уявлень про особливості народної музики. Учні VI-го класу вивчали характерні рухи національних польських танців [4, 5].

Гра на музичних інструментах у IV–VI-х класах була однією з дійових форм контакту учнів з музикою. Під час уроків інструментального музикування особлива увага зверталась на розуміння учнями зміни темпу і динаміки музичного твору. Самостійне оперування ними агогічними й динамічними нюансами є передумовою розвитку вміння швидкого засвоєння змісту музичних творів. Досвід в оперуванні різними музичними формами поступово переноситься на класичні твори, у процесі слухання яких учні поступово готуються до самостійного визначення характеру звучання окремих інструментів в ансамблі або оркестрі [2].

Важливою умовою формування вмінь гри на музичних інструментах є також знання учнями нотної грамоти. На уроках вони поступово ознайомлювалися з принципами запису музики, передусім, під час гри на музичних інструментах, а також у процесі співу по нотах. Музичний запис, як елемент нотної грамоти, вивчався дітьми поступово з I-го класу. Опанування закономірностей музичного запису відбувалося під час читання з нот фрагментів окремих інструментальних партій [3]. Найчастіше в школах Польщі на уроках музики використовувались ударні інструменти, а також застосовувався колективний спів під акомпанемент за участю всього класу (коли більшість учнів опанували навичками гри на інструментах).

Значна увага в програмах 90-х років приділялась усвідомленню і розумінню учнями суспільної функції музики, її художньої цінності, інтегративності з іншими видами мистецтва. Тому в IV–VI-х класах до змісту програм включено матеріал з наступних тем: “Музика як вираз духовності епохи”, “Роль музики в польській культурі”, “Музика народів світу”, “Сучасна музична культура, її інтеграція в мистецтві” та ін. Реалізація цих тем

створювала можливість розвитку музичного мислення та естетичної культури учнів [1].

Також у цих класах зверталась увага на поглиблене вивчення учнями музичної класики [Л. Бетховена, Й. Баха, М. Равеля, Ф. Шопена, Р. Шумана, П. Чайковського]. Слухання перлин музичної класики, як правило, доповнювалось обговоренням цих творів з учнями, з метою визначення їх ролі в історії культури та впливу на розвиток світової класичної музики.

Важливе значення в естетичному і культурному розвитку школярів мали цикли уроків, присвячені видатним історичним подіям, які поглиблювали їх розуміння специфіки музичної культури окремих епох. Основне завдання цих уроків полягало у формуванні в учнів уміння орієнтуватися в стилях і напрямках музики різних історичних періодів. Особлива увага зверталася на аналіз творчого доробку найвидатніших композиторів і музикантів. Цикл таких уроків складався з наступних тем: “Ренесанс”, “Бароко”, “Класицизм”, “Романтизм”, “Музика ХХ століття” та ін. [1, 6].

Особливе місце відводилось циклу уроків, присвячених ролі музики в розвитку польської національної культури. Зміст навчального матеріалу з цієї тематики концентрувався навколо характерних музичних стилів польської музики та її зв'язків із літературою, лінгвістикою, фольклором. Напрями й стилі польської національної музики порівнюються з музикою інших європейських народів. З цієї проблематики рекомендовалося використовувати наступні теми: “Фольклор – джерело натхнення в музиці польських композиторів”, “Європейська класична музика та її вплив на розвиток музики в Польщі” та ін. [8].

Широкий спектр тем був присвячений кореляції та інтеграції різних видів художньої творчості, який розкривав учням IV–VI-х класів різнопланову сутність музики. Для повного і глибокого розкриття цих тем пропонувалося використовувати творчу спадщину видатних композиторів: Дж. Россіні, Дж. Верді, С. Монюшка, Е. Гріга, С. Прокоф'єва, А. Хачатуряна та ін. Твори саме цих композиторів репрезентують різні жанри та форми музичного мистецтва (опера, балет, симфонія тощо).

У 90-ті роки органи освіти приділяли значну увагу регіональній проблематиці у сфері мистецтва, завдяки якій можна було б посилити патріотичне виховання учнів, поглибити почуття національної свідомості, стимулювати пізнання історії та культури рідного краю. Розвитку регіональнознавчої тематики в польських школах сприяли такі чинники:

а) можливість практичного використання вчителями авторських програм, які обов'язково враховують особливості даного регіону;

б) існуюча суспільно-політична ситуація в країні, коли уряд приділяє особливу увагу зміцненню самоуправління регіонів;

в) фінансова підтримка наукової тематики й видавничої справи, присвяченої культурі даного регіону, регіональними владними структурами;
г) можливість відвертого діалогу про актуальні національні проблеми (особливо це стосується прикордонних регіонів Польщі).

Польська музична педагогіка, починаючи з 60-х років, використовувала ідеї концепцій К. Орфа і З. Кодая, що ґрунтуються на народній культурі, в яких фольклор вважається провідним чинником пробудження в учнів музичних вражень. Отже, регіональна музика, а також пов'язані з нею елементи фольклору й у наш час є обов'язковим засобом музичного виховання учнів у польських загальноосвітніх школах, особливо у молодших класах [4, 7].

Необхідно також підкреслити, що на початку 90-х років у Польщі почала видаватись значна кількість методичної літератури для вчителів з питань регіонального музичного виховання дітей та молоді. Ці матеріали широко використовуються у міжпредметній інтеграції, шляхом поєднання уроків музики з уроками природознавства, математики, польської мови (I–III-ті класи); історії, літератури (IV–VI-ті класи). Пісні, легенди, звичаї, обряди, характерні для даного регіону, створюють можливість проведення інтегрованих тематичних уроків. Вони є передумовою реалізації основних завдань з музичного виховання школярів [5, 8].

Однією з популярних форм впровадження інтегрованих тематичних занять у польських школах була інсценізація. Підготовлені учнями театральні вистави тісно пов'язані з локальними музичними традиціями, вони поєднують елементи змісту різних предметів, формують позитивне ставлення до народної культури і стимулюють суспільну активність школярів [7].

У 90-ті роки важливим елементом музичної освіти школярів стало більш широке і глибоке пізнання ними музичного мистецтва, його специфіки і культурної спадщини європейських народів. Тематичний матеріал програми основної школи та гімназії передбачав ознайомлення школярів з елементами національної музики народів Італії, Франції, Іспанії, Німеччини, Чехії, України, Росії. Вивчення цього матеріалу розпочиналося учнями з другого класу основної школи.

Таким чином, можна констатувати певні позитивні зміни у музичному вихованні дітей та молоді у 90-ті рр. ХХ століття. Вони зумовлювалися сучасним на той період науковим обґрунтуванням концептуальних підходів до організації системи музичної освіти учнів, розробкою регіонального компонента змісту та методичного забезпечення навчання музики у загальноосвітніх школах.

Водночас, аналіз стану музичного виховання в польських школах у цей період дає підстави окреслити й коло проблем, які негативно впливали на

формування музичної культури учнів, а саме: розбіжність підходів до змістовного наповнення навчально-виховного процесу; відокремленість теоретичних знань і практичних умінь і навичок учнів; недостатня диференціація навчання школярів.

У 90-ті роки проявилася тенденція до певного нехтування керівництвом окремих шкіл предметом “Музика”. Головна увага приділялася навчальним дисциплінам фізико-математичного циклу, що привело до відсунення музики на останнє місце серед інших предметів. Характерна для попередніх років тенденція формального ставлення до музичного виховання учнів у більшості сільських шкіл не змінилася на краще у період, що розглядався. Слід також зазначити, що в цей період у значній кількості шкіл поступово згортається позашкільна музична діяльність дітей та молоді. Значно рідше (порівняно з 70–80-ми роками) організовувалися міжшкільні музичні фестивалі, конкурси, концерти, що було наслідком зменшення фінансування цих заходів Міністерством народної освіти. Зазначимо, що ці функції було передано місцевій адміністрації (міст і районів), яка не завжди мала можливість виділити необхідні кошти для проведення масових заходів у галузі музичного мистецтва [4].

Завдяки інтенсивному розвитку музичної індустрії у Польщі на початку 90-х років музичні орієнтації дітей, підлітків та юнацтва формувались, передусім, під впливом засобів масової інформації, що приводить до посилення впливу музичних зразків сумнівної естетичної якості, розрахованої на невибагливі смаки слухачів (убогі мелодії, примітивні тексти пісень та ін.).

Для 90-х років стало характерним масове захоплення підлітками суто розважальною музикою, яка не виховує у них позитивні естетичні почуття, а виконує суто комунікативну та фонову функції. У той же час, класична, народна та сучасна академічна музика, а також твори джазу і рок-музики, що несуть певне смислове навантаження, лишаяться поза увагою підлітків. Програми з музики для загальноосвітніх шкіл, які діяли протягом 70-80-х років, не враховували явищ, що відбулись у сучасній масовій музичній культурі.

До зазначених недоліків музичного виховання учнів польських шкіл можна також віднести: формальний характер навчання, недостатню емоційну насиченість та змістову одноманітність уроків музики; перевагу теоретичного матеріалу над практичним, тобто процесом музикування; недостатнє використання сучасних пісень у хоровому репертуарі школярів тощо.

Отже, викладання предмета “Музика” в школах Польщі у 90-ті роки характеризувалось як позитивними, так і негативними тенденціями. До позитивних змін можна віднести:

– покращення умов для зростання самостійності педагогів у сфері організації та визначенні змісту навчання і виховання учнів, зменшення залежності від керівних органів освіти;

– значне збільшення видання спеціальної наукової та методичної літератури з музичного виховання для вчителів музики;

– широке застосування індивідуалізації навчання та підвищення уваги до розвитку творчої активності учнів;

– модернізація технічних засобів навчання, насамперед, впровадження в педагогічну практику школи комп'ютера та зростання його ролі в музичному вихованні дітей та молоді;

– демократизація навчально-виховного процесу в школі;

– посилення регіонального компонента виховання на уроках музики в I–VI-х класах основної школи.

Водночас виявились і деякі негативні тенденції у музичному вихованні школярів, серед яких можна виділити:

– зниження уваги керівників шкіл до музичного виховання учнів, особливо IV–VI-х класів;

– зменшення (порівняно з попередніми роками) позашкільної масової музичної діяльності учнів;

– значне відставання рівня музичного виховання школярів сільських районів Польщі від міських [1, 2].

Висновки.

1. У 90-х роках національні пріоритети залишаються провідними орієнтирами музичної освіти, як і в попередні роки. Зміст програми навчального предмета “Музика” в школі було тісно пов’язано з національними польськими традиціями. Проте, на відміну від попередніх років, питання національної спрямованості виходять за межі декларативних гасел, знаходячи практичне втілення у визначенні змісту музичного виховання та рекомендаціях щодо навчального репертуару.

2. Позитивним здобутком цих років є також чітке визначення у програмних вимогах обов’язкового для опанування учнями обсягу знань та умінь з музичної освіти. Водночас прогресивним нововведенням цих років слід вважати передачу до компетенцій педагога реалізацію змісту програми понад необхідний мінімум.

3. У 90-ті роки набула вагомого значення вимога щодо реалізації принципу індивідуалізації в музичній освіті учня, також відбуваються позитивні зміни у застосуванні мультимедійних засобів навчання. Було доведено, що застосування комп'ютера позитивно впливає на процес музичного виховання, зокрема, на краще розуміння учнями теорії музики.

Використана література:

1. *Banach Cz.* Z polską edukacja w XXI wiek: wychowania i zadania, Jelenia Góra: Wyd. Nauczycielskie, 2000. – 63 s.
2. *Białkowski A., Przychodzińska M.* Analiza percepcji i estetycznych przeżyć muzycznych u uczniów klas IV-VII ogólnokształcących szkół podstawowych // *Wychowanie Muzyczne w Szkole.* – 1996. Nr 3. – s. 201-211.
3. *Boczar R.* Instrumenty elektroniczne w wychowaniu muzycznym – komunikat, [w:] *Edukacja wczesnoszkolna. Rzeczywistość i perspektywy*, Rzeszów 1996, Wyd. WSP. – s. 235-237.
4. *Dziedzictwo kulturowe w regionie.* Warszawa: Wyd. MEN, 1995. – 23 s.
5. *Grabowska G., Januszewska-Warych M.* Rola muzyki w zintegrowanym systemie pracy w klasach początkowych szkół podstawowych, [w:] *Teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia zintegrowanego*, pod red. H. Kosętki i J. Kuźmy, Kraków Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2000. – s. 527-547.
6. *Lipska E., Przychodzińska M.* Muzyka w nauczaniu początkowym. *Metodyka* Warszawa: Wyd. WSiP, 1951. – 286 s.
7. *Matuszczak L.* Muzyka w nauczaniu zintegrowanym, [w:] *Teoretyczne i praktyczne aspekty kształceniu, Teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia zintegrowanego*, pod. Red. H. Kosętki i J. Kuźmy. – Kraków : Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2000. – s. 505-511.
8. *Polińska K.* Nauczanie blokowe i integracja historii i sztuki // *Wychowanie Muzyczne w Szkole.* – 2001. – nr 2. – s. 127-132.
9. *Porat A.* Muzyka jako jedna z metod pracy terapeutycznej z dzieckiem w młodszym wieku szkolnym [w:] *Edukacja wczesnoszkolna. Rzeczywistość i perspektywy.* Warszawa :Wyd. WSiP, 1999. – s. 205-212.
10. *Zwolińska E.* Rozwój wyobrażeń muzycznych w funkcje percepcyjno-motoryczne w młodszym wieku szkolnym: badania muzycznej aktywności, Bydgoszcz: Wyd. WSP, 1997. – 257 s.

Вильчковская А. Э. Теория и практика музыкального воспитания польских школьников в 90-х годах XX столетия.

В статье рассмотрено состояние теории и практики музыкального воспитания польских школьников у 90-х годах XX столетия. В содержании программ этого периода был четко определен необходимый для обязательного усвоения объем знаний, умений и навыков по музыкальному воспитанию учащихся. В эти годы в школах учителя стали использовать мультимедиаальные средства обучения, в частности, компьютер, что способствовало более эффективному овладению учащимися знаниями с музыкального образования.

Ключевые слова: музыкальное воспитание, музыкальное образование, учащиеся, польская школа, учитель музыки.

VILCHKOVSKAYA A. E. Theory and practice of music education polish schoolchildren in the 90 years of the twentieth century.

The article considers the state of the theory and practice of music education Polish schoolchildren in 90 years of the twentieth century. In the content of programs of this period was necessary to clearly define volume compulsory assimilation of knowledge and skills for the musical education of students. During these years in schools, teachers began to use multimedial learning tools, in particular computer, which contributed more efficiently a mastery students with knowledge of music education.

Keywords: music education, music education, students, Polish school music teacher.